

Спеціалізованій Вченій раді Д 64.051.01
Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна
м. Харків, м-н Свободи, 4

ВІДГУК

Офіційного опонента дисертаційної роботи
Микитась Вікторії Володимирівни
«Особливості трансформації економічної політики держави
в умовах глобалізації», поданої на здобуття
наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки

Актуальність теми дисертації та її зв'язок з програмами, планами, темами.

Глобальні трансформації, ускладнення господарських зв'язків та падіння рівня життя населення багатьох країн світу, особливо країн з незрілими економіками, змінюють пріоритети та вимагають визначення особливостей економічної політики держави за сучасних умов.

Розвиток сучасного світового господарства характеризується стрімкими глобалізаційними та інтеграційними процесами, що вимагає швидкої та адекватної реакції державної економічної політики, націленої на підвищення національної конкурентоспроможності економіки та забезпечення добробуту населення. Важливим стає розуміння, що економіка кожної країни функціонує у площині глобалізаційних процесів, світовий рейтинг та здатність країни бути «гідною» на світовій арені залежить від обраної економічної політики держави.

Питання втручання держави в економіку протягом історії є дискусійним, однак, дисертант довів необхідність виявлення та осмислення особливостей державної економічної політики за умов глобальної невизначеності.

З огляду на це актуальність дисертаційного дослідження на тему «Особливості трансформації економічної політики держави в умовах глобалізації» не викликає сумніву як з точки зору соціально-економічних перетворень, що відбуваються в Україні та в світі, так і з погляду на недостатню розробленість проблеми у науковому контексті.

Мета й завдання дослідження спрямовані на розв'язання актуального наукового завдання – визначення особливостей трансформації економічної політики в умовах глобалізаційних процесів та в розкритті змісту та ролі економічного суверенітету у захисті національних інтересів та збереження національної ідентичності.

Зв'язок дисертації з науковими програмами, планами та темами

Актуальність та достовірність результатів дисертації Микитась Вікторії Володимирівни підтверджується тим, що її роботу виконано відповідно до плану науково-дослідних робіт кафедри економічної теорії та економічних методів управління за темами: «Інституційна динаміка в умовах ринкової трансформації економіки» (№ державної реєстрації 0107U00068), в якій автором розроблено теоретико-методологічні засади реформування інституційного середовища в умовах ринкової перебудови економіки; «Взаємодія фінансового та реального сектору економіки в умовах глобалізації» (№ державної реєстрації 0110U000588) – дисертанту належить обґрунтування напрямів економічної політики держави щодо включення економіки країни у глобальні відтворювальні процеси.

Вивчення змісту роботи дає підстави стверджувати, що постановка завдань дисертації пов'язує її з пріоритетними напрямами розвитку наукових досліджень щодо формування ефективної економічної політики держави за умов глобалізаційних процесів.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, їх достовірність

Достовірність та обґрунтованість теоретико-методологічних положень, прикладних розробок, висновків та пропозицій, представлених у дисертаційній роботі Микитась В.В., визначається широким колом використаних джерел (230), коректним використанням методів дослідження та узгодженістю поставлених мети та завдань з отриманими висновками. Так, методи абстрагування, аналізу і синтезу, індукції та дедукції, єдності логічного та історичного були використані при дослідженні еволюції змісту економічної політики держави (с. 10-22), особливостей її трансформації в умовах глобалізації (с. 36-56), розкриття механізму державного регулювання економіки (другий розділ дисертації). Системний і структурно-функціональний підходи, інституційний та компаративний аналіз застосовувалися для розкриття сутності та специфіки сучасної модифікації національного суверенітету (с. 108), узагальнення досвіду економічно розвинутих країн щодо інституційного «вбудовування» національних економік у глобальний простір (с. 99). Висвітлення суперечностей та проблем створення ефективної економічної політики держави, підвищення національної конкурентоспроможності, обґрунтування пропозицій щодо вдосконалення економічної політики здійснені на основі абстрактно-аналітичного та інституційного методів дослідження.

Наукова новизна, отримана в дисертаційній роботі

Наукова новизна роботи окреслена сформульованими метою та завданнями дослідження, яких дисертанту вдалося досягти, спираючись на загальнонаукові та спеціальні методи дослідження до визначення особливостей економічної політики держави в умовах глобалізації.

Узагальнення наукових результатів виконаної роботи дає можливість виокремити найсуттєвіші елементи наукової новизни проведеного дослідження у формі кандидатської дисертації.

Науковим здобутком у розвиток економічної теорії є виділення ролі економічного суверенітету держави при визначенні особливостей економічної політики держави: доведено, що вплив глобальної невизначеності на країни з незрілими ринковими відносинами вимагає від них модифікації економічного суверенітету держави як спроможності підтримувати відтворювальні процеси та контроль за національними стратегічними ресурсами й активами з метою підвищення глобальної конкурентоспроможності країни на підставах національних інтересів і національної ціннісної ідентичності (с.129).

Отримали наукового уточнення наступні положення:

- характеристика особливої ролі держави як системоутворюючого інституту щодо створення інституційного середовища ринкової спрямованості, яке забезпечує соціальну згуртованість суспільства та конкурентоспроможний розвиток національної економіки (с.141);

- змістовне визначення основних проблем економічного розвитку України в умовах посилення конкурентної боротьби на світових ринках: недостатня регуляторна спроможність держави у зовнішній діяльності (нездатність подолати асиметрію в експортно-імпортних відносинах, невизначеність політики держави щодо секторальної підтримки національного виробника та покращання інвестиційного клімату, диспропорційність регіональної відтворювальної структури економіки), низька адаптаційна здатність вітчизняного бізнесу на світових ринках, унеможливлення відтворення людського капіталу відповідно до завдань підвищення національної конкурентоспроможності (с. 146);

- теоретичне уявлення про трансформацію економічної політики держави транзитивних економік, змістом якої є системні якісні зміни у взаємовідносинах між суб'єктами господарювання, що обумовлено: глобалізацією, регіоналізацією, ринковою перебудовою та процесами самоорганізації суспільства у ході соціально-інституційного розвитку, а проявами є узгоджені зміни цілей, засобів, методів, механізмів їх досягнення у створенні відповідного інституційного устрою (с.188).

Наступні положення наукової новизни отримали подальшого розвитку:

- розкриття змісту суперечностей, які впливають на економічну політику держави в умовах глобалізації: між ресурсами, що породжує

глобалізація та їх асиметричною локальною концентрацією; між зростаючою складністю завдань в умовах поширення глобальних викликів та ризиків та обмеженістю національних можливостей у їх розв'язанні: між тенденціями соціалізації та гуманізації вектору цивілізаційної трансформації та поширенням протилежних тенденцій – поглиблення соціальної нерівності, зростання неконтрольованої конфліктності, масової стихійної міграції (с. 54);

- обґрунтування пріоритетних напрямів національної економічної політики держави в умовах входження в глобальний економічний простір, а саме: створення умов та механізмів розширеного відтворення національної господарської системи на основі поєднання ендогенних та екзогенних джерел та факторів розвитку; оптимізація розподілу національних та наднаціональних повноважень держави в економічному розвитку за умов модифікації економічного суверенітету шляхом врахування впливу глобалізаційних та інтеграційних процесів на відтворювальні можливості держави; досягнення нової якості життя населення за рахунок поєднання цілеспрямованих дій держави та енергії суспільної самоорганізації (с. 128).

Практичне значення отриманих результатів дослідження

Теоретичну значимість дисертаційної роботи Микитась В.В. визначають отримані за результатами дослідження узагальнення, висновки та пропозиції, що стосуються визначення особливостей економічної політики держави в умовах глобалізації, формування її пріоритетних напрямів та формування економічної політики держави, орієнтованої на підвищення національної конкурентоспроможності економіки України та підвищення добробуту населення.

Практичне значення отриманих результатів полягає в тому, що основні положення і висновки, обґрунтовані автором у дисертації, є внеском у розвиток інституційної теорії. Отримані наукові результати поглиблюють розуміння основних тенденцій та суперечливих процесів глобалізації.

Наукові результати, пропозиції та рекомендації отримані в дисертації вже впроваджені в роботі Харківської обласної ради при підготовці аналітичних матеріалів з питань використання кластерних ініціатив у реалізації регіональних програм у Харківській області (довідка № 01-44/1704 від 19.07.2016р.).

Наукові результати використовуються у навчальному процесі кафедри економіки підприємства та економічної теорії Харківського торговельно-економічного інституту Київського національного торговельно-економічного університету (довідка від 21.04.2015).

Оцінка повноти викладення дослідження в опублікованих роботах

Основні положення та результати дисертаційної роботи Микитась В.В. достатньо повно відображені у 15 наукових працях обсягом 5,03 д.а., у тому числі у 10 статтях у наукових фахових виданнях України обсягом 4,77 д.а., з них 2 статті – у науковому фаховому виданні України, яке зареєстровано в міжнародних науко-метричних базах.

Основні теоретичні та практичні положення дисертаційного дослідження доповідалися й обговорювалися на 5 міжнародних та всеукраїнських науково-практичних конференціях та наукових заходах.

Зміст автореферату відображає основні положення дисертації, її структуру, результати наукової новизни та одержані висновки дослідження.

Структура та зміст дисертаційної роботи

Дисертація Микитась В.В. складається зі вступу, 3-х розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації становить 219 сторінок. Структура дисертаційної роботи є логічною, цілком відповідає меті та завданням дослідження. Дисертація є завершеним науковим дослідженням, використаним на високому науковому рівні, відрізняється логічною послідовністю і чіткістю авторських підходів та обґрунтувань. Логіка дисертаційного дослідження підпорядкована окресленим меті та завданням, визначає структуру роботи. Таким чином, дисертація відповідає встановленим вимогам. Оформлення дисертації та автореферату Микитась В.В. відповідає чинним вимогам, наукові положення викладено конкретно, логічно, висновки і рекомендації ґрунтуються на результатах авторських досліджень проблеми. Текст викладено чітко, грамотно, науковою мовою.

Автореферат повною мірою відображає зміст дисертації, структуру, головні здобутки та положення дисертації.

Дискусійні положення та зауваження до роботи

Поряд з означеною вище позитивною оцінкою дисертаційного дослідження слід акцентувати увагу на деяких недоліках та дискусійних моментах.

1. На нашу думку робота виграла б, якби автор дослідження більше уваги приділив регіональній складовій економічної політики держави, враховуючи, по-перше, глибоку нерівність розвитку регіонів України, а по-друге, особливості процесу регіональної інтеграції за ринковою доцільністю в умовах глобалізації.

2. Цікавим та продуктивним є авторська розробка напрямів підвищення національної конкурентоспроможності економіки України (с.

144-152). Особливої ваги автор приділяє оцінці інституційного середовища та створенню ефективних інститутів. Було б доцільним, на нашу думку, звернути увагу на оцінку суб'єктного потенціалу, на здатність суб'єктів господарювання до створення інновацій та слідування ефективним правилам та нормам, враховуючи наявність тіньового сектору та неформальних інститутів.

3. Робота виграла би, якщо автор поряд з таблично-графічними відображеннями особливостей модифікації економічного суверенітету держави в умовах глобалізації та формування економічної політики держави створив би економітричну модель реалізації державної економічної політики.

4. Автор в дисертації наводить компаративний аналіз економічної політики різних країн світу, акцентуючи увагу на ефективному використанні переваг глобалізації (с. 49-53). Але, як правило, це відноситься до розвинених країн. Цю картину слід було б доповнити порівняльним аналізом країн постсоціалістичного табору та висвітленням ефективного досвіду входження країн у глобальний простір при збереженні власної ідентичності та захисті національних економічних інтересів.

Проте зазначені зауваження не зменшують цінності актуального дослідження і не змінюють загальної позитивної оцінки дисертації Микитась В.В. Вони лише окреслюють напрямки подальшого розвитку отриманих в дисертаційній роботі результатів дослідження.

Загальний висновок до дисертаційної роботи

Аналіз змісту дисертації, автореферату та опублікованих наукових праць Микитась В.В. дає підстави для висновку, що визначені здобувачем мета та завдання дослідження осмислені, ретельно опрацьовані та вирішені на достатньо високому теоретико-методологічному рівні.

Отримані наукові результати, рівень подання матеріалу та публікації віддзеркалюють наявність теоретичних наукових розробок, що є предметом захисту кандидатської дисертації зі спеціальності 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки. Висловлені зауваження не змінюють загальної високої оцінки дисертаційної роботи, що є самостійним, цілісним та завершеним науковим дослідженням, у якому отримані нові науково обґрунтовані результати, що в сукупності вирішують актуальне наукове завдання - визначення особливостей трансформації економічної політики держави. Роботу оформлено відповідно до встановлених вимог.

Дисертація виконана на належному теоретичному рівні, повністю відповідає нормативним вимогам п.п. 9, 11 і 12 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 567 від 24 липня 2013 р. зі змінами, внесеними згідно Постанови КМУ

№ 656 від 19.08.2015 р., а її автор, Микитась В.В., заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.01 – економічна теорія та історія економічної думки.

Офіційний опонент:

кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри загальної економічної теорії
Національного технічного університету
«Харківський політехнічний інститут»

Н.Н. Губанова

Підпис Губанової Н.Н. засвідчую
Вчений секретар Ради НТУ

Ю.І. Зайцев